

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3049/2020. (III. 2.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Varga Zs. András, dr. Szívós Mária és dr. Pokol Béla* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Járásbíróság 23.Szk.11.933/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben a Miskolci Járásbíróság 23.Szk.11.933/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az elsőfokú szabálysértési hatóság 2018. június 5-én kelt határozatával csendháborítás szabálysértésének elkövetése miatt az indítványozót 50 000 forint pénzbírsággal sújtotta, amely ellen az indítványozó (mint eljárás alá vont személy) – a törvényes határidőn belül – kifogással élt (tárgyalás kitűzését kérve), amelyben előadta, hogy a szabálysértési eljárásban meghozott, bírság kiszabását megállapító határozat a szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogát sérti.
- [3] A bírósági tárgyaláson az indítványozó fenntartotta a kifogásában foglaltakat. Az elsőfokú szabálysértési hatóság a kifogással érintett határozatát nem változtatta meg, illetve nem vonta vissza, hanem a kifogás elbírálása céljából [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról, és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 106. § (2) bekezdése alapján] továbbította a székhelye szerint illetékes járásbírósághoz. A Miskolci Járásbíróság 23.Szk.11.933/2018/5. számú végzésével a Miskolci Járási Hivatal BO-08/SZABS/4234-13/2018. számú határozatát hatályban tartotta. A végzés indokolásában a bíróság a kifogást alaptannak ítélte, indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú szabálysértési hatóság az ügy lényeges körülményeit tisztázta, valamint mind a tényállást, mind az eljárás alá vont személy által elkövetett cselekmény minősítését és az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségét helyesen állapította meg. A bíróság indokolásában ugyanakkor azt is kiemelte, hogy az adott ügyben az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése szerinti szabad vallásgyakorláshoz való alapjog, valamint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés szerinti testi és lelki egészséghez való alapjogon belül a pihenéshez való jog ütközött egymással. Utalt továbbá az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, mely értelmében az alapjogok az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan korlátozhatók.
- [4] A bíróság hangsúlyozta, hogy az eljárás alá vont személynek joga van a szabad vallásgyakorláshoz, azonban az nem járhat mások alapvető jogainak megsértésével. Megállapította továbbá, hogy nem arról van szó, hogy az eljárás alá vont személyt bárki akadályozná vallásos cselekmények, például az imádkozás, az éneklés megvalósításában, hanem arról, hogy tevékenységét olyan hangerővel végezze, hogy az másokat ne zavarjon. Az eljárás alá vont személy a kifogásában foglaltak alapján azt is kifejtette, hogy a szabad bizonyítás elvére tekintettel felhasználható volt a feljelentő által rögzített hangfelvétel, ugyanakkor a szabálysértési hatóság nemcsak erre, hanem további bizonyítékokra (a tanúk által elmondottakra) alapította a tényállást. A bíróság nem állapított meg jogszabálysértést a járási hivatal részéről a joghátrány kiszabása körében sem, ugyanis azt mérlegelési jogkörében, a jogszabályok megfelelő alkalmazásával hozta meg.
- [5] Ezt követően az indítványozó – elkésetten – az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be közvetlenül az Alkotmánybírósághoz, valamint igazolási kérelmet terjesztett elő, mely igazolási kérelmet, tekintettel az elmulasztott cselekmény pótlására és az elbírálásra alkalmas indítványra, az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárás keretében elfogadott. Az Alkotmánybíróság főtítkárnak hiánypótlási felhívására figyelemmel kiegészí-

tett indítvány szerint a kifogásolt bírói döntés folytán sérült az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, a VII. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (2) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti joga. Álláspontja szerint a konkrét bírói döntés alkotmányossági vizsgálata során egyrészt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében rögzített lelkiismereti és vallásszabadsághoz való alapjog valóban a bírói döntés indokolása szerinti, az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésébe foglalt testi és lelki egészséghez való joggal áll-e kollízióban. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis a kollízió valójában az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében biztosított szabad vallásgyakorláshoz való jog és az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésébe tartozó „otthon nyugalmához” való alapjog között áll fenn. Továbbá az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy az említett alapjogok kollíziója esetén korlátozható-e a lelkiismereti és vallásszabadság joga.

II.

[6] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és a lelki egészséghez.”

III.

- [7] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Ennek alapján jelen ügyben a befogadhatóságról külön döntés nem született, hanem a befogadhatóság vizsgálatát az Alkotmánybíróságnak az ügy érdemében is döntő tanácsa jelen érdemi határozatában végezte el, mely során a következő megállapításokra jutott.
- [8] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [9] Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
 - a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
 - b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó elkészített alkotmányjogi panaszához fűzött igazolási kérelmét az Alkotmánybíróság elfogadta, ezért az Ügyrend 28. § (7) bekezdése alapján az határidőben teljesítettnek tekintendő. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alapügyben az eljárás alá vont személy, így jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [11] Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti a)–f) pontjai értelmében határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); megjelölte a támadott bírói döntést; megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a VII. cikk (1) bekezdését, amelybe foglalt szabad vallásgyakorláshoz való alapjoga sérelmét állította; ezen joga sérelmének lényegét; valamint azt, hogy az alkotmányjogi panaszával támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti. Egyben kifejezett kérelmet tartalmazott a támadott bírói döntés megsemmisítésére.
- [12] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítványnak a bírói döntés alaptörvényellenességét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (2) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító részében nem felel meg a határozott kérelem követelményének,

miután az indítvány ebben a részében a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó érvelést nem tartalmazott.

- [13] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében biztosított szabad vallásgyakorláshoz fűződő joggal összefüggésben bírói döntést érdemben befolyásoló alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetett abban a tekintetben, hogy a bírói döntés folytán sérült-e az indítványozó szabad vallásgyakorlásához való joga.

IV.

- [15] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [16] Az Alkotmánybíróság alkotmányossági vizsgálata során arra kereste a választ, hogy sérti-e az indítványozó szabad vallásgyakorlásához fűződő, Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésébe foglalt jogát a bírói döntés annak folytán, hogy az – (hatályban tartva az elsőfokú szabálysértési hatóság határozatát, amely) az indítványozó túl hangos imádkozását indokolatlan zajokozásként értékelve – csendháborítás szabálysértésének elkövetése miatt az indítványozót szabálysértési bírság megfizetésére kötelezte.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság – erre tekintettel – elsőként a vallásszabadsággal összefüggő gyakorlatával kapcsolatos elvi megállapításait tekintette át.
- [18] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése alapjogként rögzíti a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jogot, továbbá meghatározza annak tartalmi összetevőit. A vallásszabadsághoz való jog tartalmának négy eleme: a vallási meggyőződés szabad megválasztásának, kinyilvánításának, gyakorlásának és a tanításának szabadsága, ahogy ezt az Alkotmánybíróság legutóbb a 3192/2017. (VII. 21.) AB határozatában összefoglalta (Indokolás [21]).
- [19] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 17/2017. (VII. 18.) AB határozatában (Indokolás [23]) a vallásszabadság jogának egyéni és kollektív gyakorlásával összefüggésben is megerősítette korábbi, azon gyakorlatát, amely szerint az állam – az egyéni jogokkal összefüggésben egyrészt negatív magatartásra, tartózkodásra kötelezett, nevezetesen, hogy ne korlátozza az egyén alapvető jogait. Ugyanakkor az állam kötelessége az alapvető jogok „tiszteletben tartása” mellett nem merül ki abban, hogy tartózkodik az egyéni jogok megsértésétől, hanem emellett gondoskodnia kell a vallásszabadság érvényesüléséhez szükséges feltételekről is, azaz az egyéni igényektől függetlenül a vallásszabadsággal kapcsolatos értékek és élethelyzetek védelméről.
- [20] Mindezekre is figyelemmel a vallásszabadság joga magában foglalja az egyén teljes életvezetésének hite szerinti alakítását, továbbá a vallási közösség önértelmezése szerinti működését is. A vallásgyakorlás szabadsága, a hagyományos kultuszszabadság mellett azt az általános szabadságjogot jelenti, melynek lényege a meggyőződésből fakadó cselekvés fokozott védelme.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezen, az Alaptörvény VII. cikkével összefüggő megállapításait jelen határozata meghozatala során is irányadónak tekintette.
- [22] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az a bírói döntés, amely hatályában fenntartotta az elsőfokú hatóság által az indítványozóval szembeni szabálysértési bírság megfizetésére vonatkozó kötelezését, korlátozta-e az indítványozó szabad vallásgyakorlását.
- [23] 2.1. A vallásszabadság négy fogalmi eleme közül jelen vizsgálat tárgya a vallási meggyőződés szabad kinyilvánításához, illetve gyakorlásához fűződő jogát érinti. A vallási meggyőződés vallási cselekményekkel, szertartásokkal – hagyományos kifejezéssel kultusz útján történő – kifejezésének szabadsága a vallásszabadság fokozottan védett tartalmát képezi, mint ahogy azt az Alkotmánybíróság korábban már több határozatában is kifejtette {erre nézve lásd pl.: 3192/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ugyanakkor a vallási meggyőződés kinyilvánítása és a vallásgyakorlás a kultuszszabadság védelmi körén túl első magatartásokat és tevékenységeket is magába foglal.

- [24] 2.2. Az indítványozó által sérülni vélt alapjog korlátozására nézve az Alaptörvényben rögzített általános kritériumokat egyrészt az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, továbbá az I. cikk (3) bekezdése deklarálja. Az I. cikk (1) bekezdésének jelentősége, hogy elsődleges kötelezettségként állapítja meg az állam tevőleges védelmi kötelezettségét az ember alapjogainak védelmére nézve. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban arra nézve, amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti jogviszonyában akként merül fel, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik személy alapjoga veszélyezteti (konkuráló/versengő alapjogok), az állam tevőleges védelmi kötelezettségére nézve annak közvetítő, kiegyenlítő szerepét hangsúlyozta (13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]; 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]).
- [25] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Míg a 3/2015. (II. 2.) AB határozat kifejtette, bár az alapjog-korlátozásnak ezen tesztje mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókat is köti. E cikkből ugyanis (az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel) „a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]).
- [26] Az Alkotmánybíróság a bíróságok ezen feladatával összefüggésben {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]} azt is megállapította, ez nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak a döntéseiket közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk, csupán azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra.
- [27] 2.3. Az indítványozó a jogerős bírói döntés folytán (amely hatályában fenntartotta az elsőfokú szabálysértési hatóság csendháborítás szabálysértésének elkövetése miatti bírságot kiszabó határozatát, az indítványozó túlhangos imádkozását indokolatlan zajokozásként értékelve) az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésbe foglalt szabad vallásgyakorláshoz való jogának sérelmét állította.
- [28] A járásbíróóság végzésének indokolásában – többek között – utalt arra, hogy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében rögzített gondolat, lelkiismeret és a vallásszabadsághoz való jog az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott okból korlátozható. Megállapította továbbá, hogy a konkrét ügyben az eljárás alá vont személy szabad vallásgyakorláshoz való joga ütközött más emberek pihenéshez való jogával. Emellett azonban azt is kifejtette, hogy „[n]em arról van szó, tehát, hogy az eljárás alá vont személyt bárki akadályozná a vallásos cselekmények, például imádkozás, éneklés megvalósításában, hanem arról, hogy ezt a tevékenységét úgy, olyan hangerővel kell végeznie, hogy azzal másokat ne zavarjon”.
- [29] 2.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kifejtette, hogy a vallási meggyőződés kinyilvánításának részeként a szabad vallásgyakorlás jogának védelmét élvezzi (az alapjog részeként) az egyén vallásgyakorlása, így a konkrét ügyben az indítványozó által végzett vallási szertartás (pl. ima, éneklés) is. Az alapjogvédelem körébe esik ennek alapján a vallási jellegű tevékenység elvégzése, gyakorlásának a lehetősége, illetve az, hogy az egyént ebbéli tevékenységének végzése során ne akadályozzák. Ugyanakkor maga a szabad vallásgyakorlás joga mint alapjog, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint, amennyiben azt legitim ok szükségessé teszi, arányos mértékben korlátozható. Mindezekre tekintettel jelen ügyben azt kellett eldöntenie az Alkotmánybíróságnak, hogy milyen alapjogi védelem illeti meg az olyan vallási szertartás végzését, amely más harmadik személyeket – a szertartás hangereje miatt – zavar. Azaz a bírói döntés, azzal, hogy mások zavarására alkalmasnak állapította meg az indítványozó imádkozásának a hangerejét – tehát nem a tevékenységet, hanem annak hangerejét – és ezért szabálysértési bírságot állapított meg, korlátozta-e a vallási meggyőződés szabad kifejezésének és gyakorlásának alapjogát.
- [30] Az Alkotmánybíróság a fentiekben túl szükségesnek tartja elvi éllel azt is megállapítani, hogy a vallási szertartás hangos végzése is – a vallási meggyőződés kinyilvánításának részeként – a vallásszabadság alapjogvédelmi köre alatt áll. Ennek alapján a konkrét ügyben helyesen állapította meg a bíróság, hogy a korlátozást igazolhatja a szomszédok pihenése, otthonuk nyugalmanak biztosítása. Ezt követően ugyanakkor az is vizsgálandó, hogy ennek a tevékenységnek a hangos gyakorlása a körülmények (a tevékenység végzésének helye, mely konkrét ügyben egy társasház, az időpontja és annak időtartama, továbbá a tevékenység végzésének rendszeressége, a zavarás mértéke és módja, a társadalmi szokások stb.) miatt arányos mértékű-e.

- [31] Az Alkotmánybíróság vizsgálata alapján nem állapítható meg, hogy az indítvánnyal támadott bírói döntés helytelenül értékelte volna a versengő érdekek ütközését.
- [32] Nem ellentétes az Alaptörvény VII. cikkével az az érvelés, mely szerint a vallásos meggyőződést ki lehet fejezni imával, illetve énekléssel, azonban annak túlzott hangereje adott esetben már mások (a szomszédok) otthoni nyugalma, pihenése (együttal magánszférája) aránytalan zavarásának minősül. Azaz a konkrét ügyben az indítványozó vallási meggyőződésének ilyen módon történő kifejezését már legitim módon korlátozza a társasházi szomszédok nyugalma, pihenése, amennyiben annak túlzott hangerővel történő végzése rendszeresen történik.
- [33] Az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a vallási meggyőződés kinyilvánítása részeként az imádkozás módjának megválasztását legitim módon korlátozhatja mások nyugalma, pihenése, ez azonban mindig egyéni mérlegelést tesz szükségessé. Az Alkotmánybíróság továbbá azt is kiemeli, hogy jelen esetben sem hivatott állást foglalni valamely vallás hittételeivel összefüggésben, így abban sem, hogy az imádkozás hangereje mennyiben kapcsolódik a meggyőződés központi eleméhez. Elismeri, hogy egyes esetekben maga a hangerő mértéke is a szakrális szertartás része lehet, ilyenkor eltérő eredményre vezethet, hogy a bíróság döntésével korlátozta-e az indítványozó vallásgyakorláshoz való jogát, továbbá amennyiben igen, abban az esetben az szükséges és arányos volt-e. (Ilyen eset lehet, amikor a szertartás csak nagyobb zajjal, hangerővel végezhető, például körmenet, vallási célból történő harangozás.) Ezekben az esetekben a vallási szertartás velejárója, része a nagyobb hangerő, ezért azok rövidsége is ellensúlyozhatja a kívülállók zavarását. Az Alkotmánybíróságnak és a bíróságoknak ilyen ügyekben vizsgálatuk során a magyar kulturális és civilizációs szokásokat is figyelembe kell venniük. A kollízió feloldása során figyelembe veendő továbbá az is, hogy a vallási meggyőződés végső soron mennyiben sérülhet a korlátozással.
- [34] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján a konkrét alkotmányossági vizsgálat során arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés nem jelentette az indítványozó vallásszabadságának alaptörvény-ellenes korlátozását, továbbá nem korlátozza és nem akadályozza az indítványozót a jövőre nézve a csendesebb, de a vallási előírásoknak megfelelő imádkozásban.
- [35] 3. Miután a jogerős bírói döntés folytán az indítványozó által állított alapjog-korlátozás nem volt megállapítható, ezért az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság elutasította.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [36] A többségi határozat rendelkező részével és indokolásával is egyetértek. Szükségesnek tartottam volna, hogy a határozat még egyértelműbben foglaljon állást a vallásszabadság határai és az Alaptörvényben védeni rendelt keresztény kultúra védelme közötti összefüggés tekintetében.
- [37] Mai jog- és alkotmányosságfelfogásunk történetisége kifejezetten olyan elemekre épül, amelyeket a keresztény gondolkodás hozott. Ilyen mindenekelőtt a személyi méltóság, szolidaritás, szubszidiaritás triász, amely a katolikus társadalmi tanítás három alappillére, és amely innen került át a világi gondolkodásba, így Magyarország Alaptörvényébe is. Ennek részeként a vallásszabadság jogi védelmét is kifejezetten az európai kultúra alakította ki, mégpedig a kereszténységen alapuló világkép eredményeként. Értelmezése ezért csak az európai kulturális háttérrel, így az ószövetségi izraelita és az újszövetségi keresztény (valamint nyilván a görög filozófiai és római magánjogi) társadalomfelfogással együtt adekvát.
- [38] Az állam és egyház közötti viszony tekintetében a párhuzamos autoritás tana az evangéliumokból származik („adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené”, Mt. 22, 21). Ennek filozófiai levezetése jelenik meg az ókeresztény kor apologetikájában, amely nem vitatja el a császár jogát a viselkedési szabályok

megállapításában, hanem azt fejtik ki a szerzők, hogy a kereszténység miért nem ellentétes Róma rendjével. A párhuzamos autoritás tana azonban ennél jóval régebbi, a Szentírás tanúsága szerint lényegében végigkíséri Izrael létét.

- [39] Ennek pedig az a következménye, hogy miközben az egyéni alapjog szintjén az állam és a jog köteles elfogadni és védelmet biztosítani minden hitnek és vallásnak, közösségi téren, az állam és a vallási közösségek közötti együttműködés tekintetében már szükség van a megfontolásra és a megkülönböztetésre. Ahhoz tehát az államnak nincs köze, hogy egy vallási közösség hogyan viszonyul az Istenéhez, ahhoz annál inkább van, hogy hogyan viszonyul a császárához, vagyis az államhoz.
- [40] Ezt a különbségtételt hordozza az Alaptörvény, amikor Magyarország keresztény kultúráját rendeli védeni. Azt a kultúrát, amely az ó- és az újszövetség társadalomképén és szokásrendjén alapul. Más megítélés alá kell esnie a vallásgyakorlásnak – és máshol vannak a vallásgyakorlás korlátai – ha az az így értelmezett hagyományba és szokásokba illeszkedik, és másnak, ha ettől eltér.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

- [41] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [42] A rendelkező részi elutasítást és az indokolás legnagyobb részét is támogatom, de párhuzamos indokolásomban egy kiegészítést teszek, annak megfelelően, hogy már az itt alapul vett 17/2017. (VII. 18.) AB határozatban is párhuzamos indokolásban álltam ki a következő álláspontom mellett.
- [43] A határozat indokolása nem veszi figyelembe a vallásszabadság alapjogát illető állami feladatok meghatározásánál azt, hogy az utóbbi évtizedek széleskörű tapasztalatai szerint Európa társadalmait az iszlám vallás egyes radikális felekezetei a legnagyobb mértékben veszélyeztetik, és mecsetjeik sokszor a terrorizmus utánpótlásának a nevelőhelyeit jelentik. Így különösen a szalafita irányzat mecsetjei sorolhatók ide, de a vahabiták egyes csoportjai is említhetők erre, és a titkosszolgálatok információs bázisai szerint e mecsetek környezetében több tízezerre tehető az itt szerveződő terroristaközei csoportok tagjainak száma csak Nyugat-Európát tekintve. Így nem tudok egyetérteni az indokolás IV/1. pontjában (Indokolás [17] és köv.) azzal a leírással, ami az ez elleni védekezést kihagyja az állami szervek tevékenységéből a vallásgyakorlást illetően. Az indokolásnak ehhez a részéhez kiegészítésként a következők beiktatását javasoltam, és mivel ez nem nyerte el a többség támogatását, így álljon itt most párhuzamos indokolásom részeként: „Ez a védelem nem terjed ki az egyes vallásoknak azokra a felekezeteire, vagy ezek egyes megnyilvánulásaira, melyek potenciálisan veszélyeztetik az európai kultúra közösségi alapértékeit és normáit. Így különösen az iszlám vallás szalafita irányzatainak és ehhez hasonló más irányzatainak Európa kulturális hagyományaira veszélyes tevékenysége kívül marad az Alaptörvény által védett vallásszabadság keretein.”

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/414/2019.